

Zelena prognoza za 20.8.2018. - O braon mramorastoj stenici

KROZ EMISIJE ZELENE PROGNOZE, SISTEM PROGNOZNO-IZVEŠTAJNE SLUŽBE ZAŠTITE BILJA VOJVODINE ČESTO VAS JE UPOZORAVAO NA PROGRESIJU ODREĐENIH GRUPE ŠTETNIH ORGANIZAMA U NAŠOJ POLJOPRIVREDNOJ PROIZVODNJI, ŠTO JE POSLEDICA KLIMATSKIH PROMENA KOJE SE DEŠAVAJU KAKO NA GLOBALNOM NIVOU TAKO I U NAŠIM PROIZVODNIM USLOVIMA. TU SPADAJU ŠTETOČINE IZ GRUPE MOLJACA, TRIPSA, VAŠIJU, CIKADA, GRINJA KAO I PATOGENI PROUZROKOVAČI PLESNIVOSTI KLIPA NA KUKURUZU, PROUZROKOVAČI PEPELNICA I DRUGI.

TAKOĐE, PROMENE USLOVA U NAŠEM PODNEBLJU DOVELE SU I DO POJAVE NOVIH ORGANIZAMA KOJI DO SADA NISU BILI KOD NAS REGISTROVANI, A JEDNA OD TAKVIH VRSTA JE I **BRAON MRAMORASTA STENICA (*Halyomorpha halys*)**.

OVA STENICA JE POREKLOM IZ ISTOČNE AZIJE. NJENA MASOVNA POJAVA U SREDNJE-ATLANTSKOM REGIONU TOKOM 2010 GODINE IZAZVALA JE VEOMA VELIKE ŠTETE U POLJOPRIVREDNOJ PROIZVODNJI. U EVROPI, PRVI PUT JE UOČENA 2007. GODINE A U NAŠOJ ZEMLJI 2015. GODINE.

ODRASLE JEDINKE SU SMEĐE BOJE SA SIVIM, CRNIM, BAKARNIM I PLAVIČASTIM TAČKICAMA. DUŽINA TELA IM JE 12-17 MILIMETARA, A ŠIRINA 7-10 MILIMETARA. JEDINSTVENO OBELEŽJE OVE STENICE SU BLEDOŽUTI PRSTENOVI NA ČETVRTOM I PETOM ČLANKU NA TAMNIM ANTENAMA.

JAJA BRAON MRAMORASTE STENICE SU BURETASTA, BELA DO SVETLO ZELENA, POLOŽENA U GRUPICAMA OD PO 20 DO 30 KOMADA.

LARVE PROLAZE KROZ PET RAZVOJNIH STUPNJEVA. NOGE, GLAVA I GRUDI SU IM CRNI, A BOJA TELA VARIRA U ZAVISNOSTI OD UZRASTA LARVE, OD CRVENE DO SMEĐE SA BAKARNO-CRVENIM PEGAMA.

SLIKA 1. ODRASLE JEDINKE BRAON MRAMORASTE STENICE NA SOJI

SLIKA 2. ODRASLA JEDINKA BRAON MRAMORASTE STENICE NA PARADAJZU

SLIKA 3. LARVE BRAON MRAMORASTE STENICE NA MAHUNAMA SOJE

SLIKA 4. LARVA BRAON MRAMORASTE STENICE NA PLODU PARADAJZA

OVA ŠTETOČINA JE IZRAZITI POLIFAG, DO SADA JE REGISTROVANA NA PREKO 100 BILJNIH VRSTA MEĐU KOJIMA JE VELIKI BROJ POLJOPRIVREDNIH KULTURA. ŠTETE NANOSE I ODRASLE JEDINKE I LARVE SISANJEM BILJNIH SOKOVA IZ SVIH NADZEMNIH DELOVA BILJAKA. NA POVRŠINI PLODOVA USLED ISHRANE NASTAJU NEKROTIČNE TAČKE I UDUBLJENJA I TAKVI PLODOVI GUBE TRŽIŠNU VREDNOST.

DO SADA SU U SVETU REGISTROVANE ŠTETE USLED NJENE ISHRANE NA JABUKAMA, BRESKVAMA, KRUŠKAMA, TREŠNJAMA, MALINAMA, PARADAJZU, PAPRICI, TIKVAMA, KRSTAVCIMA, KUKURUZU, PASULJU, SOJI I VELIKOM BROJU UKRASNIH I ŠUMSKIH VRSTA.

SLIKA 5. ŠTETE OD ISHRANE ODRASLIH JEDINKI (<http://ento.psu.edu/extension>)

SLIKA 6. ŠTETE OD ISHRANE ODRASLIH JEDINKI (<http://ento.psu.edu/extension>)

OVA ŠTETOČINA JE ODLIČAN LETAČ I MOŽE DA PREĐE DNEVNO I DO 2 KILOMETRA. KRAJEM JESENI U VELIKIM GRUPAMA MIGRIRA U NASELJA RADI PREZIMLJAVANJA I TRAŽI ZAKLON U KUĆAMA I DRUGIM OBJEKTIMA. TAKOĐE, ZBOG NEPRIJATNOG MIRISA KOJI LUČI UKOLIKO SE DODIRNE, VEOMA JE NEPOPULARNA KOD LJUDI.

PRISUSTVO OVE STENICE REGISTROVANO JE U REGIONU BANATA I TO U USEVIMA SOJE I NA BILJKAMA PARADAJZA U BAŠTAMA. UOČENA BROJNOST NE PREDSTAVLJA TRENUTNO VISOK RIZIK OD NASTANKA EKONOMSKI ZNAČAJNIH ŠTETA, ALI BI U NAREDNIM GODINAMA MOGLA PREDSTAVLJATI VELIKI PROBLEM U PROIZVODNJI VOĆA I POVRĆA.

SISTEM PROGNOZNO-IZVEŠTAJNE SLUŽBE ZAŠTITE BILJA NASTAVIĆE MONITORING I IZVEŠTAVANJE O PRISUSTVU BRAON MRAMORASTE STENICE NA PODRUČJU VOJVODINE.